

Emellett a könyvtáros és a bibliofil is haszonnal forgathatja, mert gondos áttanulmányozása képessé teszi őt arra, hogy észrevegye a különbséget a becsületes meg a szemfényvesztő hatásra dolgozó munka között.

—sp—

Harsányi István. *Catalogus incunabulorum quotquot in bibliotheca collegii ref. Sárospatakiensis (in Hungaria) asservantur. 1468—1500. A sárospataki ref. főiskolai könyvtár ősnymtatványai.* Sárospatak, 1922. Ref. főisk. kny. 8-r. (Különleny. a *Sárospataki Főiskolai Évkönyv* I. kötetéből) 21 l.

A sárospataki főiskola fáradhatatlan buzgalmű könyvtárosa a gondozására bízott gyűjtemény számra meglehetősen szerény inkunabulum-készletét írja le e dolgozatában, még pedig a nyomtatás évréndjében. A bibliografiai leírást igen rövidre fogja még ott is, ahol HAIN előtt ismeretlen kiadásról van szó s a bekötés részletesebb leírásába sem bocsátkozik még az iparművészeti szempontból kiválóbb példányoknál sem. Szerettük volna, ha a könyvészeti leírásoknál a német inkunabulum-bizottságnak — annak idején folyóiratunkban is ismertetett — szabályait követi s ezzel véglegesnek mondható munkát végez, szerény előmunkálatul a magyarországi könyvtárak egyetemes ősnymtatvány-katalogusához, amely, sajnos, mai nyomorúságunkban messzebb áll a megvalósulástól, mint valaha. Szerencsére annál aprólékosabb gonddal közli a példányok sorsát visszatükröző bejegyzéseket s ekként nem egy érdekes adattal gazdagítja könyvtáraink még mindig fölöttébb hézagos történetét.

β

Ranschburg Viktor. *A könyvkiadás mestersége.* Budapest, 1922. Pantheon. 8-r. 61, 2 l.

Ez a választékos izléssel kiállított füzet abból az előadásból nőtt ki, amelyet szerző a Magyar Könyvkiadók Egyletének felszólítására a könyvkiadás kulturája és technikája címen tartott. Minden fölösleges szószaporítás nélkül, gördülékeny nyelven s a sokat tapasztalt, alapos képzettségű szakember tájékozottságával oldotta meg feladatát, mely tárgyánál fogva nemcsak a kezdő szerzőket és kiadókat, hanem az irodalmi dolgok kulissza-titkai iránt mindig rendkívül fogékony nagyközönséget is érdekelheti. Bevezető soraiban a kiadó szerepét méltatja a könyvek létrejötté terén s egyúttal rámutat arra a nem ritka esetre is, amikor a kiadó nem pusztá megvalósítója a már kéziratban kész

írói alkotásoknak, hanem első kezdeményezőjük is. Azonban a kép teljessége kedvéért hozzátehetette volna azt is, hogy a kiadó nem csupán kezdeményezője, hanem megölője is lehet nem egy életre való irodalmi tervnek, mert hiszen az ő meg nem értése, vagy aggodalmaskodása következtében hány derék munka maradt örökre, vagy legalább is hosszú időre eltemetve a szerző ládafiában s hány okos terv nem tudott testet ölteni!

Maga az értekezés négy fejezetre elosztva tárgyalja tömören, de azért mégis rendkívül világosan a szerző és kiadó viszonyát, a könyvek irodalmi és üzleti előkészítését, a kiadó intézkedéseit a könyvek technikai előállítására körül s a könyvek forgalombahozatalát, mindenütt a történeti fejlődés sodrába állítva egy hosszú, sikerekben gazdag kiadói munkásság tapasztalataival alátámasztott mondani valót. Fejtegetései során sok jó tanáccsal szolgál s ha azok, akiknek szánva vannak meg is fogadják őket, úgy a jövőben talán kevesebb haszontalan giz-gaz fog teremni a magyar irodalom mezején. Különösen fontos ez a mai szomorú napokban, amikor ugyancsak keskeny sávra zsugorodott össze ez a mező. Csak irodalmunk egy igen kényes pontjára, a fordításokra utalunk s mindenben aláírjuk RANSCHBURGnak azt a kívánságát, «hogy ezen a téren (a kiadó) az irodalom és a közönség érdekében szigorú mértéket alkalmazzon, hogy a fordításokat nézesse át valakivel és hogy minden áldozatot meghozzon abból a célból, hogy csakis hű, de amellet gördülékeny, jó magyarságú fordításokat hozzon a könyvpiacra. A kiadóvállalat saját színvonalát emeli és süllyesztí az általa kiadott fordítások gondosságával vagy pongyolosságával». Persze ezt az elvet a valóságban vajmi nehéz megtartani, példa rá az *Athenaeum-könyvtár* meg a *Modern-könyvtár* nem egy fordítása, amely bizonyára ez elvek alapján készült s mégis vajmi kevéssé felel meg különösen a hűséggel szemben támasztható jogos igényeknek. Egy másik igen megszivlelendő tanácsa az oly kiadóknak szól, akik noha saját nyomdával rendelkeznek, mégis úgy kalkulálnak, mintha idegen nyomdában dolgoztatnának. «Az ilyen rövidlátó kezelés mellett — úgymond — a könyvkiadás nem prosperálhat s ennél fogva a nyomdai vállalat fellendítését sem szolgálhatja nagyobb mértékben.» Való igaz s ha szerzőnek sikerül tanácsát, melyet több kiváló külföldi példával támogat, a nyomdaüzemekkel bíró kiadókkal elfogadtatni, ezzel nagy szolgálatot tesz a nemzeti kulturának, melynek jegyébe állítja az egészséges kiadói működést.

GULYÁS PÁL.